

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću | Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek |
Građanski odbor za ljudska prava | Pravda Bjelovar

Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava

Osijek, Zagreb, Bjelovar 17. srpnja 2015.

Dvotjedni izvještaj o suđenjima za ratne zločine, pojavama diskriminacije, zločinu iz mržnje i govoru mržnje te pravima žrtava rata

Zločin u Godinjskim Barama - osuđujuća presuda protiv okr. Milorada Momića

Dana 10. srpnja 2015. godine Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku je Milorada Momića proglasilo krivim i osudilo ga na 15 godina zatvora za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Godinjskim Barama u Bosni i Hercegovini.

Milorad Momić je osuđen da je 16. ili 17. srpnja 1995. godine u mjestu Godinjske Bare, koje se nalazi u blizini Trnova, u Bosni i Hercegovini, kao pripadnik paravojne postrojbe „Škorpioni“, pridružene Vojski Republike Srpske, u borbenim djelovanjima protiv Armije Bosne i Hercegovine, koja su vođena na širem području Sarajeva, kršeći pravila međunarodnog prava zajedno sa Perom Petraševićem, Aleksandrom Medićem, Branislavom Medićem i Slobodanom Davidovićem te sa još nekoliko nepoznatih pripadnika postrojbe „Škorpioni“, nakon što su preuzeli šestoricu, prethodno zarobljenih civila bošnjačke nacionalnosti iz Srebrenice, a po zapovijedi svoga komandanta Slobodana Medića, odveli ih u blizinu borbenog položaja i ondje ih strijeljali. Na taj su način prikrili masovne i organizirane likvidacije muškaraca bošnjačke nacionalnosti uhićenih na području Srebrenice.

U lipnju 2012. godine Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, postupajući po Zamolnici za pružanje međunarodne pravne pomoći Višeg suda u Beogradu, preuzelo je provođenje kaznenog postupka protiv okr. Milorada Momića, zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Tijekom 2007. godine pred Višim sudom u Beogradu proveden je kazneni postupak protiv okrivljenih bivših pripadnika jedinice „Škorpioni“ Slobodana Medića, Pere Petraševića, Aleksandra Medića, Aleksandra Vukova, Branislava Medića i Milorada Momića. Svi su pravomoćno osuđeni, osim okr. Momića, u odnosu na kojeg je kazneni postupak prekinut, jer je bio nedostupan srbijanskim pravosudnim tijelima.

Zločin u glinskom zatvoru - oslobađajuća presuda za opt. Zorana Dmitrovića

Dana 13. srpnja 2015. godine Županijski sud u Zagrebu je u ponovljenom postupku optuženog Zorana Dmitrovića, kojem se sudilo u odsutnosti, oslobodio optužbe za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina iz čl. 91. st. 2. točka 21. Kaznenog zakona (NN 125/11 144/12 56/15 61/15). Prema načela primjene blažeg zakona (*lex mitior*), optuženika se teretilo po Kaznenom zakonu koji je na snazi od

2013. i koji je blaži od zakona koji je u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio na snazi (OKZ RH). U ponovljenom postupku optuženik je oslobođen optužbe zbog nedostatne kriminalne količine potrebne za kvalifikaciju kaznenog djela ratnog zločina.

Zorana Dmitrovića se teretilo da je od listopada do prosinca 1993. kao stražar tukao i zlostavljao braću Davora i Zorana Ančić, civile zatočene u zatvoru u Glini.

Tijekom prvog suđenja, u siječnju 2015. godine, Županijski sud u Zagrebu je odbio optužbu protiv prvooptuženog Miroslava Hašića, svodeći inkriminaciju na oružanu pobunu obuhvaćenu Zakonom o općem oprost, dok je drugooptuženog Zorana Dmitrovića oslobodio optužbe. Vrhovni sud RH navedenu je presudu ukinuo i predmet uputio na ponovno suđenje.

Zločin u Sotinu - osuđujuća presuda pred Višim sudom u Beogradu

---

Dana 26. lipnja 2015. godine Vijeće Odjeljenja za ratne zločine Višeg suda u Beogradu je objavilo prvostupanjsku nepravomoćnu presudu kojom su okr. suradnik Žarko Milošević i okr. Dragan Mitrović proglašeni krivima da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Okrivljeni Milošević je osuđen na 9, a okr. Mitrović na 15 godina zatvora. Okrivljenici Dragan Lončar, Mirko Opačić i Miroslav Milinković oslobođeni su optužbe da su počinili navedeno kazneno djelo. Vijeće je izvan razumne sumnje utvrdilo počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv 16 civila hrvatske i drugih nesrpskih nacionalnosti, počinjen u Sotinu u listopadu, studenom i prosincu 1991. godine. Suđenje za zločin u Sotinu pred Višim sudom u Beogradu, započelo je 4. veljače 2015. godine.

Obitelji ubijenih, u potrazi za posmrtnim ostacima svojih nestalih članova, a nezadovoljni procesuiranjem toga zločina u Republici Hrvatskoj, zahtijevali su pokretanje postupka pred pravosudnim tijelima u Republici Srbiji. U lipnju 2014. Viši sud u Beogradu je potvrdio optužnicu za ratni zločin protiv petorice pripadnika srpskih paravojskih postrojbi zbog ubojstva hrvatskih civila u Sotinu krajem 1991. godine. Posmrtni ostaci 13 ubijenih civila pronađeni su u travnju prošle godine u masovnoj grobnici u napuštenoj klaonici kraj Sotina. Do saznanja o lokaciji na kojoj se grobnica nalazi Tužilaštvo za ratne zločine u Republici Srbiji je došlo tijekom istražnog postupka od jednog od osumnjičenih. O tome je informirano hrvatsko pravosuđe te su posmrtni ostaci nedugo potom ekshumirani i identificirani.

Izručenje Dragana Vasiljković

U Republiku Hrvatsku 8. srpnja 2015. iz Australije je izručen Dragan Vasiljković, osumnjičen za počinjenje ratnih zločina protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika na području Republike Hrvatske u razdoblju od 1991. do 1993. godine. Postupak izručenja osumnjičenog Dragana Vasiljkovića trajao je punih 10 godina jer je isti isticao prigovor nemogućnosti provođenja pravičnog suđenja pred sudovima u RH, osobito zbog moguće diskriminacije po nacionalnoj pripadnosti, te prigovora objektivnosti i nepristranosti sudova.

U prosincu 2005. Županijski sud u Šibeniku odredio je provođenje istrage protiv Dragana Vasiljkovića (poznatog i kao kapetan Dragan) zbog sumnje u počinjenje ratnog zločina nad civilima te ratnim zarobljenicima, odnosno da je tijekom lipnja i srpnja 1991. godine u Kninu kao zapovjednik Jedinice za posebne namjene, nakon što je u kninsku tvrđavu, koja je ujedno bila i komanda, dovedeno i pritvoreno devet pripadnika Hrvatske vojske i policije, koji su bili pritvoreni u nehigijenskim uvjetima te svakodnevno na razne načine mučeni, izgladnjivani, izvođeni na fiktivna strijeljanja od njemu podčinjenih pripadnika postrojbe, a što je isti vidio i znao te propustio poduzeti dužne radnje i mjere kako bi kao nadređeni spriječio takvo postupanje te pridonio kažnjavanju počinitelja; da je osobno, prilikom ispitivanja jednog zatvorenika, istog izudarao nogama; da je 24. veljače 1993. u Bruškoj kod

Benkovca, kao zapovjednik Jedinice za posebne namjene i Nastavnog centra za obuku pripadnika specijalne jedinice „Alfa“ naredio svojim podređenima da zlostavljaju, a potom i likvidiraju dvojicu zarobljenih pripadnika Hrvatske vojske; da je 26. srpnja 1991. izradio plan napada na policijsku stanicu te sela Gornje i Donje Viduševce, a tijekom napada su iz tenkova gađali crkvu, školu i druge civilne objekte, te su u napadu poginule dvije osobe, više stanovnika je ranjeno, uništeno je i opljačkano više od 30 kuća i gospodarskih objekata.¹

U pravomoćnoj osuđujućoj presudi Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju protiv Milana Martića², Dragan Vasiljković označen je sudionikom udruženog zločinačkog pothvata s ciljem stvaranja etničkog srpskog teritorija raseljavanjem nesrpskog stanovništva, zajedno sa Martić Milanom, Babić Milanom, Adžić Blagojem, Bogdanović Radmilom, Kadrijević Veljkom, Karadžić Radovanom, Milošević Slobodanom, Mladić Ratkom, Šešelj Vojislavom, Simatović Frenkijem i Stanišić Jovicom. Tijekom suđenja pred MKSJ utvrđeno je da je jedan zatočenički objekt otvoren tijekom 1991. godine u zgradi stare bolnice u centru Knina. Dio bolnice su kao spavaonicu koristili "ljudi Kapetana Dragana i pripadnici rezervnih snaga JNA". Od sredine 1991. do sredine 1992. godine u staroj bolnici u Kninu bilo je zatočeno između 120 i 300 osoba. Među zatočenicima je bilo i hrvatskih i drugih nesrpskih civila, kao i pripadnika hrvatskih oružanih snaga. Zatočenicima su svakog dana prijetili, tukli ih, i to često po nekoliko stražara odjednom, pri tome koristeći kundake pušaka, pendreke i drvene motke. Zarobljenici su i seksualno zlostavljani.

Dana 25. srpnja 1991. godine selo Strugu napale su jedinice pod zapovjedništvom Kapetana Dragana i Ratnog štaba Glina, a u toj je operaciji sudjelovalo 50 "specijalaca", 50 policajaca i 700 civila. Poslije napada intervenirala je JNA i stvorila tampon zonu.

Razmatrajući status Dragana Vasiljkovića u predmetu Stanišić i Simatović³ Raspravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) zaključilo je da je od svibnja do kraja kolovoza 1991. godine Kapetan Dragan zapovijedao pripadnicima Jedinice u centrima za obuku u Golubiću i na kninskoj tvrđavi, kao i tijekom napada na Glinu i Strugu.

Presuda protiv Zagreb Pridea

U srpnju 2015. godine Županijski sud u Osijeku potvrdio je presudu Općinskog građanskog suda u Zagrebu⁴ po kojoj je udruga Zagreb Pride dužna isplatiti neimovinsku štetu tužiteljici Karolini Vidović Krišto u iznosu od 30.000,00 kuna, plus zatezne kamate i odvjetničke troškove. Sveukupno 41.018,91 kuna, zbog teksta „Izbori za Homofoba i Homofrenda 2013. godine“ objavljenog na web stranicama Zagreb Pridea.

Na konferenciji za tisak Marko Jurčić iz Zagreb Pridea upozorio je da je ova presuda za njih ograničavanje slobode govora u Republici Hrvatskoj: „Misija Zagreb Pridea je javno ukazivanje na homofobiju, bifobiju i transfobiju, pa nam je i osnovna dužnost i djelatnost da reagiramo svaki puta kada čujemo, vidimo i primijetimo da netko postupa homofobno, transfobno ili bifobno. Ova presuda za nas znači da je rad Zagreb Pridea trenutno onemogućen i cenzuriran u borbi za ljudska prava LGBT osoba.“⁵ Pozvao je na solidarnost i najavio da će Zagreb Pride pred Ustavnim sudom zatražiti zaštitu temeljnih prava svih LGBTIQ osoba, kao i svih onih koji vjeruju u jednakost i dostojanstvo svih hrvatskih građana i građanki jer smatraju da pravo na slobodu izražavanja jamči Ustav Republike Hrvatske.

---

¹ Kio-86/05 Županijski sud u Šibeniku

² Presuda MKSJ, 12.06.2007; <http://www.icty.org/x/cases/martic/tjug/bcs/070612.pdf>

³ http://www.icty.org/case/stanistic_simatovic/4

⁴ Poslovni broj: 39 Pn- 2238/13-7, od 23. listopada 2014. godine, <http://www.zagreb-pride.net/presuda-u-ime-republike-hrvatske/>

⁵ Slobodna Evropa: <http://www.slobodnaevropa.org/content/zagreb-pride-presuda-ogranicavanje-slobode-govora/27125007.html>

Obilježavanje godišnjice VRA "Oluja" i dosadašnji kazneni postupci za ratne zločine

---

Ni gotovo dvadeset godina nakon VRA "Oluja" u službenim obilježavanjima nije moguće istovremeno slaviti pobjedu i sjetiti se žrtava. U Republici Hrvatskoj 20. godišnjica VRA "Oluja" obilježiti će se vojnim mimohodom 4. kolovoza u Zagrebu te 5. kolovoza svečanim obilježavanjem Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja u Kninu.

Premijer Srbije Aleksandar Vučić najavio je zajedničko obilježavanje godišnjice u organizaciji Republike Srbije i Republike Srpske paljenjem svijeća na graničnom prijelazu Rača, između Bosne i Hercegovine i Srbije. Premijer Zoran Milanović odgovarajući na pitanja medija rekao je: "Meni je žao što u Knin nitko nikada nije dolazio od stranaca neće ni ove godine. Ali opet to je naša proslava naš blagdan, nije usmjeren ni protiv koga. Žao mi je ako se netko oko toga osjeća pogrešno. To je naš blagdan." Aleksandar Vučić naglasio je da "nikada nećemo da zaboravimo najveći zločin etničkog čišćenja posle Drugog svetskog rata na tlu savremene Evrope." Ministrica vanjskih poslova Vesna Pusić rekla je: "Hrvatska ne slavi ničije stradanje, slavi oslobađanje same sebe od tuđe okupacije i u tome očekujemo ne samo razumijevanje nego i podršku svake normalne politike."⁶

Za zločine tijekom i neposredno nakon VRA Oluje pokrenuta su četiri kaznena postupka.⁷ Tek je jedan kazneni postupak rezultirao pravomoćnom osuđujućom presudom u odnosu na jednog optuženika⁸.

Podaci HHO-a govore o 667 civilnih žrtava te gotovo 20.000 uništene privatne imovine Srba. Ukoliko se, uz maksimalno poštivanje diskrecijskih ovlasti tužiteljstva, usredotočimo na 167 žrtava ratnih zločina, koliko ih je DORH pobrojao, govorimo o vrlo oskudnoj statistici kaznenog progona.

Diskrecijske ovlasti državnih odvjetništava pri odabiru zločina koji će se istraživati, odnosno procesuirati moraju se temeljiti na pravu na učinkovitu istragu i djelotvoran pravni lijek te ne smiju biti diskriminirajuće. Načelo Jednakosti pred zakonom (zabrana diskriminacije), inkorporirano je u Ustav Republike Hrvatske (čl. 14.), kao i u međunarodne akte, Opću deklaraciju o ljudskim pravima (čl. 7.) i Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (čl. 14.), koji su dio pozitivnih propisa RH i po pravnoj snazi drže primat u odnosu na zakone.

Presuda Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju⁹ vrlo je jasno, izvan razumne sumnje, utvrdila, na temelju brojnih izvedenih personalnih i materijalnih dokaza da su u periodu od srpnja pa do kraja rujna 1995. godine, u okviru zločina protiv čovječnosti te kršenja zakona i običaja ratovanja počinjena kaznena djela ubojstva, deportacije, bezobzirna razaranja, pljačke, nečovječna djela, okrutna postupanja te progoni, s ciljem trajnog uklanjanja srpskog stanovništva s područja Krajine. Ovakav činjenični supstrat potvrdilo je i Žalbeno vijeće Suda.

Također, u recentnoj odluci Međunarodnog suda pravde¹⁰ (3. veljače 2015.) o odbacivanju međusobnih tužbi za genocid Hrvatske i Srbije zaključuje se da su zločini počinjeni sa namjerom „nasilnog uklanjanja" i "etničkog čišćenja" srpskog stanovništva iz Krajine. Također, Sud konstatira da su u VRA Oluja počinjeni zločini i da je egzodus krajinskih Srba za hrvatsko rukovodstvo bio planirana i posljedica vojne operacije.

---

⁶ Izvor: <http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/292521/>

⁷ Za zločine u Prokljanima i Mandićima- presuda Županijskog suda u Splitu; za zločin u Gruborima Županijski sud u Zagrebu donio je oslobađajuću presudu protiv dvojice okrivljenika; za zločine u selu Kijani ŽDO Rijeka je podiglo optužnicu protiv jedne osobe, a istraga za zločin u Gruborima i Ramljanima je još u tijeku pred ŽDO Zagreb.

⁸ Zločin u Prokljanu i Mandićima; <http://www.documenta.hr/hr/zlo%C4%8Din-u-prokljanu-i-mandi%C4%87ima.html>

⁹ Presuda IT-06-90-T u predmetu protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača od 15. travnja 2011., <http://www.icty.org/case/gotovina/4>

¹⁰ Izvor: <http://www.icj-cij.org/docket/files/118/18422.pdf>

---

*Ratni zločin seksualnog nasilja u Bosni i Hercegovini – uz osuđujuću presudu
dosuđena je naknada štete oštećenici ratnog zločina*

Dana 24. lipnja 2015. godine Sud Bosne i Hercegovine je proglasio krivima Bosiljka i Ostoju Markovića za počinjenje ratnog zločina nad civilnim stanovništvom točnije nad maloljetnom djevojkom u općini Kotor Varoš u lipnju 1992. Osuđeni su na kaznu zatvora svaki na 10 godina te je naloženo da se oštećenju isplati naknada štete za pretrpljeni zločin.¹¹

Bosiljko i Ostoja Marković osuđeni su, kao pripadnici Vojske Republike Srpske – Kotorvaroške brigade, da su dana 28. lipnja 1992. godine sa drugim osobama došli u selo Orahova, pretežito naseljeno hrvatskim stanovništvom, izveli iz kuće zaštićenu svjedokinju, koja je tada bila maloljetna, te uporabom sile i prijetnjom na život i tijelo naizmjenično više puta izvršili silovanje oštećene.

Ova presuda predstavlja pozitivan pomak u sudskoj praksi, jer je navedenom presudom, uz utvrđenje krivnje, sud žrtvi silovanja dosudio i naknadu štete. Prema našem saznanju ovo je prva takva presuda u Bosni i Hercegovini, ali i u drugim državama nastalim raspadom SFRJ, kojom je sud iskoristio svoje ovlasti te unutar kaznenog postupka odlučio i o odštetnom zahtjevu oštećenice.

Sudska praksa, kako sudova u RH tako i u BiH, je da su kazneni sudovi uvijek upućivali žrtve na ostvarivanje prava na naknadu štete u građanskom postupku, umjesto da odluče o naknadi štete u kaznenom postupku, u skladu sa postojećim zakonskim osnovom. Kao posljedica toga, većina preživjelih - koji ne primaju nikakvu pravnu podršku od države - jednostavno se odriče svojih osnovnih prava na naknadu štete. Razlog tome je što postupci ostvarivanja naknade u građanskoj parnici podrazumijevaju otkrivanje njihovih identiteta, a koji su često zaštićeni tijekom kaznenih postupaka u BiH, što dodatni postupak dovodi do retraumatizacije žrtve. Također, iziskuju se dodatni financijski troškovi koje mnoge žrtve nisu u mogućnosti platiti. Stoga je navedena odluka pozitivni iskorak za ostvarivanje prava žrtava rata u BiH.

Oštećenicu u ovom pravnom postupku je zastupala nevladina organizacija TRIAL, koji imaju svoj ured u Sarajevu. TRIAL joj je pružio pravnu podršku, koordinirao sa drugom organizacijom za pružanje psihološke podrške i izvršio pritisak na pravosudne institucije da poduzmu određene aktivnosti vezane uz kazneni progon.

Ova presuda predstavlja pozitivan pomak u sudskoj praksi, ali ujedno i ukazuje na potrebu daljnjeg zagovaranja zakonodavnih izmjena i povećanih aktivnosti institucija, sudove i tužilaštva na olakšavanju pristupa pravdi za žrtve.

Napad u Srebrenici zasjenio sjećanje na žrtve genocida

Na komemoraciji u Srebrenici u povodu 20. obljetnice od stradanja više od 8000 srebreničkih muškaraca i dječaka Bošnjaka napad na predsjednika vlade Srbije Aleksandra Vučića zasjenio je komemoraciju "koja je trebala biti najvažnije odavanje počasti žrtvama strašnih zločina, ocjenjuje većina medija u Bosni i Hercegovini"¹². Munira Subašić, predsjednica Udruženja "Majke enklava Srebrenica i Žepa" osudila je napad: "Ovo nije bio napad na Vučića već na nas, na naše dostojanstvo! To je uradila jedna grupa ljudi među kojima ja nisam vidjela žrtve. Pozdravili smo se sa Vučićem i rekla sam mu da radi po svojoj savjesti. Dala sam mu Cvijet Srebrenice sa kojim je i napadnut. Meni

---

¹¹ Optuženike Bosiljka Markovića i Ostoju Markovića obvezuje se da oštećenici - zaštićenoj svjedokinji "S-4", solidarno na ime naknade nematerijalne štete isplate iznos od 26.500,00 KM i to na ime: duševnih bolova zbog povrede slobode ili prava ličnosti iznos od 20.000,00 KM; duševnih bolova zbog smanjenja životne sposobnosti iznos od 6.500,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja; <http://www.sudbih.gov.ba/?id=4065&jezik=h>

¹² Jutarnji list, <http://www.jutarnji.hr/bih--napad-na-vucica-zasjenio-zrtve-genocida--trazi-se-krivac/1381212/>

je stvarno žao što se ovo desilo"¹³.

U spomen na žrtve održani su mimohodi u Dubrovniku, Rijeci, Splitu, Zagrebu i drugim gradova u Hrvatskoj u organizaciji koordinacije bošnjačkih organizacija, a u Zagrebu je u Klovićevim dvorima u sklopu ciklusa *Snapshoot* otvorena izložba fotografija britanskog fotografa Tima Lovelessa uz dio postava iz SENSE – Dokumentacijskog centra Srebrenica. Izložba je otvorena u organizaciji SENSE – Centra za tranzicijsku pravdu Pula i *Documente* – Centra za suočavanje s prošlošću. Izložba ostaje otvorena do 2. kolovoza 2015. godine.

Novi ciklus praćenja pravosudnih postupaka kao podrška razvoju pravosuđa

---

Od 1. srpnja nastavljamo pratiti suđenja uz podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške (EEA/NG). Organizacijama za ljudska prava koje od 2005. godine, pred sudovima u Republici Hrvatskoj (RH), zajednički prate postupke za kaznena djela ratnih zločina *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek i Građanski odbor za ljudska prava, pridružila se i Pravda iz Bjelovara.¹⁴

---

¹³ Portal Klik, <http://www.klix.ba/vijesti/bih/majke-srebrenice-ovo-nije-bio-napad-na-vucica-vec-na-nase-dostojanstvo/150711078>

¹⁴ Za sadržaj izvještaja isključivo su odgovorne organizacije izdavači te on ni na koji ne način ne predstavlja službene stavove donatora. Ovaj izvještaj je nastao u sklopu projekta 'Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava', uz financijsku podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške za organizacije civilnoga društva, čiji je provoditelj za Republiku Hrvatsku Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.